



השובים

מפקד המחוז עמוס בן גוריון. הוא ניהל את משפט זילברמן בצורה חסונה ומזורה ביותר. כאשר נוכח עמוס לדעת מה יהיו התוצאות העגומות בקרב שוטרי מחוז תל-אביב, ניסה לפייס את הסמל, אך כל מאמציו עלו בתוהו.

בשום אופן לא יוכל להשלים עם העובדה שהיה מואשם על לא עתל בכפיו. הוא חזר וביקש מעמוס, שימליץ על שיחרורו מהר ככל האפשר, כי כל יום החולף באחריה זו פוגעת בו.

אנשי משטרה ממורמרים אף העבירו את פרטי העניין לכתב ידיעות אחרונות, יתור קאל אדירם. העתונאי כתב סיפור, מסר אותו לפירסום בעתונו. ברגע האחרון הוצא הסיפור מן הדפוס. אחד מעובדי העתון מסר על כך לעמוס בן גוריון, וזה פנה מיד אל העורכים בתביעה לפסול את הסיפור.

העורכים ניסו תחילה לדחות את הבקשה, הציעו לו שיפרסם, בצד הסיפור של אדירם, גם גירסתו שלו. אך עמוס ידע כי כל מילה על המיקרה רק תגביר את התסיסה בקרב אנשי המחוז, ותקשור את שמו — בעיני הציבור — בפרשת מפקדת חדשה. על כן הגביר את לחצו, והסיפור נגנז.

★ ★ ★ הוא לא ישתוק

עבור שבועיים, השתחרר זילברמן מן השירות. מדוע שתק במשך החודשיים שיהיו עליו? מדוע דחה את הגשת תלונתו עד לשבוע זה? היה לכך הסבר פשוט, האומר הרבה על האחידה השוררת במשטרה.

זילברמן שתק, כי חש שאם ידבר — יתגסס בו עמוס בן גוריון. הנקמה היחידה שמפניה פחד זילברמן: שעמוס יורה לשי לול כמנו את הפיצויים המגיעים לו עבור 12 וחצי שנות שירות. על כן ספג את לעג מכריו ותמהונום, הרכין ראש בפני העלבונות והמתין ליום בו יקבל את כספו. עתה, לאחר שזכה לפיצויים, קיבל את הכסף, והוא רוצה לקבל גם צידוק בדין. הדבר שעמוס בן גוריון רצה יותר מכל למנוע — שערוריה ציבורית — שוב מאיים עליו.

כאיש היודע חוק, פנה זילברמן בדרך הקבועה בחוק. אולם הוא לא השאיר שום ספק: אם תסרב המשטרה לפעול בעניין זה, ינקוט הוא עצמו בצעדים משפטיים, באמצעות פרקליטו. כי דבר אחד מגוי וגמור עימו: הוא לא ישתוק. גם אחריהם לא שתקו. כמה מחבריו לעבור דה של זילברמן במטה המחוז הסיקו את המסקנה מכל הפרשה, הגישו את התפטרותם. הם אומנם לא הוכירו את שמו של זילברמן, אולם היה ברור שמגיפת ההתפטרות — דווקא מבין אנשי-המקצוע הוותיקים — משמשת מחאה נגד עמוס בן גוריון ונגד השיטה בה הוא מנהל את ענייני המחוז.

מהי שיטה זו? באיזו מידה יוכל האזרח לתמוך על משטרת תל-אביב, כי תגן על היינו ועל רכושנו? על שאלות אלה ישיב בשבוע הבא "העולם הזה" בדי"ח מאנף.

מדוע הזמין את קופילוביץ להיות נוכח בשעת עריכת המשפט.

★ ★ ★ הזמנה לעמוס

במד הפרשה הזאת, טעה עמוס בן גוריון בפרט אחד: הוא לא העריך כי ראוי את רגישותו של הסמל זילברמן. כי הסמל לא רק שלא קיבל את שפיטתו ב"שקט, אלא שגרם, על ידי התמרמרותו ה"גלויה, לתסיסה קדחתנית בין אנשי המחוז. כעבור שלושה ימים אף הגיש את התפטרותו.

מיד החלו קציניו בשידולים נימרצים, שיחזרו בו מן ההתפטרות. הובטח לו שי יופחת עונשו — או אף יבוטל כליל. שידולים אלה לא באו רק מפני שזילברמן מן היה האיש החתיק והמונסה ביותר בצוות החוקרים של מחוז תל-אביב. אנשי המש"טרה אף חששו כי התפטרותו תגרום לזעזוע נוסף, במיבנה הרעוע של ה"בולשת, שלא החלים עדיין מפרשת הקצין זאב שטיינברג. זעזוע כזה היה מפורר, למעשה, את המודר כמוסד יעיל-סחתי-איותר למל-המה בגל הפסע הגואה באזור תל-אביב. ירקוני עצמו הזמינו לשיחה. נשכח את כל העניין, הציע לו רכות. "אתה יודע שכל זה לא ישפיע על היחסים בינינו ולא על מעמדך במשטרה. עזוב את כל השטרי יות והמשך לעבוד."

אך זילברמן, צבר בן 35, סירב לבלוע את העלבון. בגלל פרוטקציה ויחסים אישיים הרסו את כבודו. אני לא מסכים להישאר במשטרה כזאת!

בעצם, היה מוכן להישאר — בתנאי אחד: שיבטלו את המשפט, בצורה שכל המחוז ידע על כך.

"איך אתה יכול לבקש דבר כזה?" תמה ירקוני. "אתה רוצה להרוס את כל הפרטי-סיגיה של עמוס? הכל אני מוכן לעשות — אבל אל תבקש דבר כזה." לבסוף, באין ברירה, אמר: "נראה, אולי בכל זאת נעשה משהו לביטול פסק-הדין."

כעבור מספר ימים נקרא זילברמן לעמוס בן גוריון. מפקד המחוז הרגיש סוף-סוף שבניין המטה שרול באחידה שחורה של דיכאון והתמרמרות. העבודה שוב לא בוצעה כתיקונה, כי מחשבתם של השוטרים והקצינים היחה עסוקה במה שנעשה לזילברמן.

עמוס קיבל את זילברמן כאילו היה ידו היקר ביותר. "שב", הציע לו בחיוך לבבי. "מה יש? אתה כועס?"

"אדוני מוכן לשמוע את כל מה שהיה?" שאל זילברמן. "ברור, בשביל זה קראתי לך", השיב. הפעם כבר היחה לעמוס סבלנות. הוא לא צעק, אלא שמע את הסיפור, במשך למעלה משעתיים, מתחילתו ועד סופו. ל-בסוף ניסה לשדל את הסמל שיקח את התפטרותו בחזרה, אך זילברמן התעקט:

הנהוג הוא כי במשפט משמעתי, בו מובא סמל, נוכח גם מפקדו. אולם במשפט זה לא מצא לנוכח אף אחד מן הקצינים הממריים על זילברמן להיות נוכח. עמוס קרא בקול את גליון האישום, בו היה מואשם זילברמן בכיצוע מעצר בלתי-חוקי של ה-אורח יעקב (גיאק) כהן. "האם אתה מודה באשמה?" שאל.

"לא מודה", ענה זילברמן. "מה יש לך להגיד?" שאל עמוס. אך לפני שזילברמן יכול היה לגולל את המיקרה, פתח עמוס בצעקות: "כל הפרטי-טוקולים האלו נימצאים בידיו!" הוא ניפנף בהם. "קראתי את הכל ולא רוצה לשמוע את זה יותר! מי אתה? מה אתה חושב? מה יש אם אמר לך — אמר? נפגעת? ולמה לא שמעת מה שהשוטר אמר לך, למטה?"

זילברמן לא יכול היה לומר מילה. עמוס המשיך לצעוק. קולו הגיע לחדר הסמוך, לאוזניו של קופילוביץ. לבסוף אמר: "יש לך מול שיש לך הרבה ציונים לשבח, אחרת הייתי זורק אותך מהחדר בלי הסרטים שלך... אני דן אותך לשבעה ימים הורדת משכורת."

זילברמן פנה לאחור, ושוב לפי פקודות יצא מהחדר. בחוץ ישב קופילוביץ, מרוצה. עוד בטרם נעלם הסמל השפוט, ניכנס קופילוביץ לחדרו של עמוס.

★ ★ ★ התמרמרות במחוז

זילברמן יצא החוצה, כשהוא המום לחלוטין. בתוקף תפקידו הופיע מאות פעמים בבתי-משפט, אך משפט כזה לא ראה. "איך יתכן להעמיד אדם למשפט, לשאול אותו אם הוא אשם או לא, וברגע שאומר לא אשם, בלי עדים ובלי תלונה מהאדם שנפגע — לשפוט אותו לחובה?" פרטי המשפט נפצו חיש בכל המחוז. התגובה הראשונה של השוטרים ושל מספר רב של קצינים היחה — התמרמרות חריפה. הסביר אחד מהם: "אין לי כל דבר נגד עמוס, על שמינה קצין בודק. באה תלונה מאורח — אפילו תלונה כוזבת — צריך לבדוק אותה. אבל אחרי שהקצין הבדוק קבע שזילברמן היה בסדר גמור, היה צריך להיגמר בזה כל העניין."

מדוע ערך עמוס בכל זאת, משפט? גם על שאלה זו רחחת ידיעה כימעט-אחידה במטה:

אחרי גילויי העולם הזה ואחרי משפט שורת המתנדבים, רובץ כתם גדול על שמי של עמוס בן גוריון, כמפקד משטרה. כדי להסיר את הכתם, ובעיקר כדי לגבור על הקולות בחוג מפא"י וצמרת השלטון עצמה, כי אינו ראוי לתפקידו — נכנס עמוס בכל מחיר להופיע כאדם שמעל לכל רבב. במיקר זה, סבורים אותם אנשי-משטרה, ביקש לזכות ברצונם הטוב של קופילוביץ ושל משה שרת, שהוא המנהל הכללי של עם עובד. אם תמורת זאת יסבלו שוטר וסמל — איזה חשיבות יש לכך?

אחרת אין להסביר מדוע דחה עמוס את מסקנות הקצין הבדוק, מדוע ניהל את המשפט בצורה שניהל אותו — והעיקר:

דין לפי מקצועו, הביע את דעתו כי המעצר היה חוקי בהחלט. הוא אף הביע את נכורותו — באם יישאל — להביע דעה זו במשפט.

שלום גילבין הודיע למפקד המדור, שארי ירקוני, כי זילברמן ממורמר מאוד, ירד ירקוני עצמו לחדרו של גילבין, שם היה גם זילברמן, ושאל אותו: "מה יש?" טען זילברמן: "בשביל מה מעמידים אותי לדין? מה חטאתי כאן?"

על כך השיב ירקוני: "איך היחה לך חוצה פה ללכת לקבל כדור לכאבראש ממנו דויד, בו בזמן שאפשר לקנות אותו בעשרה גרוש בבית-מרקחת?"

"מה שמיטה להר-סיני?" התפלא זילברמן, "אם חטאתי בזה שהרשיתי לשוטר לקחת כדור, יכול הממונה להעיר לי על כך. אבל בשביל זה לא מעמידים למשפט על מעצר בלתי-חוקי. בכלל, מה המעצר הבלתי-חוקי כאן? אני רוצה לקרוא למר זיגל ולקצינים אחרים, שיפועו מחר בבוקר כעדים, שיאמרו שהמעצר היה חוקי."

ואז קיבל זילברמן את המיקלחת הראשונה: "מה? שאל ירקוני, זיגל או קצינים אחרים יודעים חוק, יותר מעמוס בן גוריון? איך תעז לבוא בהצעה כזו? שום עדים!"

★ ★ ★ כוס קפה לקופילוביץ

למחרת בבוקר, בשעה שבע ועשרים, התייצב סמל זילברמן, לבוש מדים, ב"מטה המחוז. הוא נכנס לחדר הסמוך לחדרו של מפקד המחוז, שם ישב הסמל טאגיר. הסמל ניחם אותו: "ככה זה, לפעמים צריכים לסבול". באותו רגע עלה המינוגאי אלכסנדר והביא לסמל טאגיר כוס קפה. טאגיר הודיע למונוגאי כי הוא מחכה לאורח, וברגע שאורח זה יופיע, יצלצל אליו, שיביא מיד קפה. "אלה הורו אות לך עמוס?" ציין טאגיר.

כעבור רגעים מספר הופע קופילוביץ, וזילברמן שאל את טאגיר לשם מה הודיע מן קופילוביץ לאותו בוקר. האם יעיד? "לא", השיב טאגיר, "הוא לא ימסור שום עדות. מפקד המחוז רק אמר להזמין אותו, לכבו אותו בקפה. המשפט ימשך בסך הכל רבע שעה ואז אגיד לו תודה רבה וסליחה ושהוא יכול ללכת."

זילברמן הבין שכל המשפט אינו אלא הצגה, על מנת שקופילוביץ יראה איך עושים בו שפטים.

★ ★ ★ עמוס שופט

הדת המחברת את דת-ההמתנה עם חדרו של עמוס נפתחה. לקול הפקודות: "שמאלימין, שמאלימין, הוצי את הנאשם זילברמן עד שניצב לפני שול-חנו של עמוס בן גוריון. את כל ההצגה, ראה קופילוביץ להנאתו הרבה.



מנהל הוצאת הספרים המפא"יית עם עובד, חיים קופילוביץ. לאחר שהתלונן אצל עמוס בן גוריון, הוענש הסמל זילברמן, לטרות שקצין בודק של המטה הארצי, מצא אותו לא-אשם. עונש זה גרם להתפוררות מדור הבידוש.

המתלונן